

France Stelè: Monumenta artis slovenicae. La maison d'édition nouvellement fondée »Akademska založba« à Ljubljana (Yougoslavie), a entrepris de publier, but particulièrement digne d'éloge, auprès d'autres ouvrages scientifiques, en bonnes reproductions de grandes dimensions, accompagnées d'aperçus résumant les études faites jusqu'à présent, les monuments d'art de la Slovénie, cette partie nord-ouest du Royaume de Yougoslavie qui s'étend presque jusqu'au cœur de l'Europe centrale. Jusqu'à présent, quatre fascicules ont paru dont le premier renferme les peintures de Slovénie jusqu'à 1350, et un aperçu général du développement de la peinture du moyen-âge en Slovénie. Le second fascicule reproduit et décrit les sanctuaires gothiques décorés de la Carniole, le troisième, les œuvres du peintre Jean de Ljubljana, du milieu du XVe siècle, le quatrième, enfin, les œuvres du peintre Jean de Rakespurga, de la fin du XIVe siècle. Tout l'ouvrage formera quatre tomes, et comprendra les monuments les plus importants de la peinture, de la sculpture et de l'architecture, en Slovénie, jusqu'en 1870. Il paraîtra en 36 fascicules mensuels dont chacun aura 4 pages de texte, en slovène et en français, et 8 planches d'images en autotypie, faites d'après les matériaux (photographies) des archives de l'Office pour la conservation des monuments historiques que dirige le conservateur, M. France Stelè.

PRVI FESTIVAL SLOVANSKIH PLESOV V LJUBLJANI.

Tradicionalna slovanska vzajemnost se je letos pokazala v idealni zamisli g. podžupana prof. E. Jarca, ki nam je s sodelovanjem mestne občine ljubljanske in veleseljske uprave predstavil slovanske plesne in igre.

Ta lepa etnografska in kulturno pomembna prireditve, katere pokroviteljica je bila Nj. Vel. kraljica Marija, se je vršila v dneh od 6. do 10. septembra na Sokolskem telovadišču po določenem programu nastopajočih devetnajstih plesnih skupin.

Najizrazitejši vseslovanski ples je kolo, ki se pleše v mnogoštevilnih varijantah, od katerih smo videli skoro vse značilnejše, ki jih plešemo Jugoslovani. Seveda je vprašanje, v koliko so bili vsi ti narodni plesi res pristni in nepokvarjeni. Kmetje in deželani iz preprostega naroda so plesali pravilneje in bolj pristno narodno kot mestni prebivalci odnosno igralci.

Češkoslovaška narodopisna skupina iz Plzna nam je pokazala že v pričetku festivala »Češko kmetško svatbo«, katera je našim svatbenim šegam in običajem zelo podobna in je bila že radi tega po našem občinstvu sprejeta s posebnimi simpatijami in polnim razumevanjem.

S temperamentom pravih južnjakov so zaplesali Bolgari svoje narodno kolo, katerega živahnost so še podvojile njihove krasne in dekorativne narodne noše. Bolgarske plesne so sprejeli gledalci z velikim navdušenjem in aplavzom.

Sledili so plesi naših Belokranjcev, ki so nam pokazali »črnomaljsko in adlešičko kolo«. Žal, da se, razen na Bojancih in v Starem trgu ob Kulpi, ne pleše več kolo kot tako, — pač pa v Semiču neke vrste »pouštertanc«. Zato je posebne narodopisne važnosti, da se vsaj od časa do časa nekako obvezno pokaže »belokranjsko kolo«, kakršnega so plesali v 19. stoletju po svatbah in prošenjih.

Ples bratov iz tužne Istre, imenovan »balun«, nas je po enoličnih melodijah »roženic in sopel« zazibal v sentimentalno razpoloženje ter nas spomnil trpljenja tega zaslužjenega ljud-

Bolgari.

Poljaki.

stva. Veseleje in živahneje je valovalo »šumadijsko kolo« iz Jagodine, ki ga je spremljala tudi poskočna in prešerna godba s harmoniko in basom.

Kolo z otoka Krka, v katerem so plesale tako zване »trojke« (dve plesalki s plesalcem) in svojevrstni, staroslavni ples »moreška« z otoka Korčule sta naše ljudi po svoji originalnosti posebno očarala.

Dalje smo videli še: »Kajkavsko kolo«, »Drmeš iz Lupoglave«, »Kumpanijo iz Blata«, »Bunjevačko in momačko« kolo iz Subotice, »Rusalije« iz Gjevjelije, Baranjsko kolo, kolo iz Skopske Črne gore, Bugetsko kolo in druge. Nastopili so tudi Poljaki v svojih narodnih plesih, pri katerih pa smo imeli vtis, da so nekako modernizirani in so zato precej izgubili na svojem izvirnem koloritu, dasi so bile vmes tudi lepo in narodno podane plesne varijante.

Omeniti moram še naše koroške brate, ki so bili pri volji udeležiti se festivala s svojim ziljanskim plesom »Raj pod lipo«, a jim je avstrijska vlada udeležbo prepovedala, kar moramo grajati že iz splošnega vidika mednarodne etnografske vede, ki naj stremi za gojitev in spopolnjevanje narodnih šeg in navad.

Rajanje in plesje je spremljala poleg običajne harmonike, gosli in basa najrazličnejša narodna muzika. Čuli in videli smo prav posebne glasbene instrumente, kakor: sopele, gajde, rožnice, razne tamburice in pihala, kavale, frule i. dr.

Ta prvi festival narodnih plesov je bil zaključen s prav zadovoljivo kuturno-narodopisno bilanco in splošna želja je, da bi se ponavljal vsaj vsako peto ali sedmo leto, kajti edino tako bi se narodni plesi rešili predčasni minljivosti in pozabljenju. Treba bi bilo te prireditve sistematično spopoljevati s sodelovanjem strokov-

njakov, koreografov, etnografov, skladateljev, znanstvenikov in slikarjev. To narodno blago je zlasti pri nas še neobdelano, kar je najbrž tudi vzrok, da smo Slovenci edini med slovansko družino, ki nimamo lastnega plesa. Morda smo ga imeli v davni dobi, a nam je pod tujim jarmom v dolgem suženjstvu otrpnil in izginil. Mogoče pa je, da se bo oživil ali rodil pod svobodnejšim soncem slovanskega narodnega edinstva in bratstva nov narodni ples Slovencev, ki bo nosil, kakor vsi drugi, svoj izvorni pečat.

Maksim Gaspari.

Jan Húsek: Hranice mezi zemí Moravskoslezskou a Slovenskem. Studie etnografická. (Knihovna Sboru pro výzkum Slovenska a Podkarpatské Rusi při Slovanském ústavu v Praze, č. 5.) V Praze 1932. 8°. Str. 378.

Zemlje koje su ušle u sastav Českoslovačke Republike bile su do 1918 godine podeljene: delom su bile u sastavu austrijske carevine a delom u sastavu ugarske kraljevine. Slovaci su bili podvojeni: jedan deo je bio u Moravskoj i Šleskoj, dakle pod Austrijom, a drugi u Ugarskoj, i svaki od tih delova se je stolećima razvijao pod drukčijim političkim uticajima. (Nekada, pak, sve su te zemlje činile jednu političku celinu, čije je političko i kulturno središte bilo u današnjoj Moravskoj.)

Profesor Jan Húsek, i sâm Slovak iz Moravske, mišljenja je da je neopravdano da se kod narodne podele Českoslovaka uzima stara geografska i politička granica između Moravske sa Šleskom na jednoj a Slovačke na drugoj strani, pošto s obe strane te granice živi stanovništvo istih rasnih i etničkih osobina. Da bi to svoje mišljenje dokumentovao, pisac je upotrebio veoma obilat materijal: pored